

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ПРАВА

УДК 101.1:316

DOI:

КЛІМОВА Г. П.,

доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ПРАВОВА МЕНТАЛЬНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ

У статті представлені основні теоретико-методологічні підходи до аналізу сутності правової ментальності. Особливу увагу приділено розкриттю специфіки аксіологічного контексту даного соціального феномена. Розглянуто сутність і структура правової ментальності. Представлена кількісна та якісна характеристика функцій правової ментальності.

Ключові слова: культура, правова культура, правові цінності, правова ментальність, функції правової культури.

Постановка проблеми. У загальній теорії правосвідомості категорія «правова ментальність» є однією з фундаментальних, оскільки без неї практично неможливо дослідження глибинних структур юридичної психології, ідейних засад правосвідомості і ціннісних орієнтацій правової поведінки індивіда, соціальної групи, суспільства в цілому. Існування правової ментальності передбачає наявність нерациональних механізмів життєвого осмислення права. У той же час розуміння законодавцем і правозастосовувачем сутності правової ментальності робить їх дії юридично значимими, більш обґрунтованими та підтримуваними народним правовим духом.

У зв'язку з цим теоретико-методологічний аналіз правової ментальності є надзвичайно важливою сферою наукових соціально-філософських досліджень.

Ціль даної роботи – теоретико-методологічний аналіз правової ментальності. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити взаємопов'язані **завдання**: проаналізувати різні інтерпретації поняття «правова ментальність», уявити історію розвитку теорії правової ментальності, дати визначення правової ментальності, розглянути соціокультурну обумовленість даного феномена. **Мета роботи** – надати соціально-філософський аналіз правової ментальності, розглянути її сутність, структуру та функції.

Об'єктом дослідження є правова ментальність як соціальний феномен. **Предметом** даного дослідження виступає соціально-філософський аналіз сутності правової ментальності і умов її формування.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми правової ментальності перебувають у центрі уваги відомих науковців. Вони є предметом чисельних дискусій та наукових досліджень таких вчених, як В. Бабкін, Г. Балюк, О. Бандура, С. Бобровник, Н. Бура, В. Головченко, Д. Керімов, М. Козюбра, А. Колодій, В. Котюк, А. Крижановський, Ю. Лобода, Д. Меньяло, С. Назаренко, В. Оксамитний, М. Орзіх, В. Сіренко та інші.

Незважаючи на те, що зараз активно здійснюється процес дослідження різних проблем правової ментальності, не можна сказати, що вони вичерпані. Ще залишаються недостатньо дослідженими багато її аспектів. Безпосередньо це стосується визначення поняття правової ментальності, детермінантів її формування, розгляду особливостей правової ментальності як ядра правової культури.

Виклад основного матеріалу. Поняття правової ментальності – багатогранне, багатоаспектне. Перш за все слід зауважити, що у перекладі з латинської «mentos» – думка. Поняття «ментальність» («менталітет») часто перекладається як «склад розуму», «умонастрій», «уява» та ін.

У науці ментальність визначається як «глибинний рівень колективної та індивідуальної свідомості, що включає несвідоме, як відносно стійку сукупність установок і схильностей індивіда або соціальної групи сприймати світ певним чином» [1, с. 525].

На думку В. А. Шкуратова, ментальність можна назвати людським виміром історичних макромас або людською активністю, яка об'єктивується в культурних пам'ятках. Він вважає, що ментальності притаманні особливі риси.

По-перше, ментальність не збігається з поняттям «психіка», так як може бути застосована тільки до людини (психіка ж є і у тварин).

По-друге, ментальність є змістом (образ, уявлення, поняття), а психіка являє собою процес.

По-третє, ментальність описує людську активність тільки в контексті певного історичного матеріалу.

По-четверте, психіка індивідуалізована і утворює структуру, а ментальність – ні.

По-п'яте, психіка описується в субординаційних, більш-менш однозначних поняттях, а ментальність – в синонімах зі смисловими відмінностями, але слабо диференційованих за значенням [2, с. 119].

Як представляється, ментальність - це стійкий спосіб специфічного світосприйняття, характерний для великих груп людей (етносів, націй, соціальних верств), що обумовлює особливість способів їх реагування на явища навколишнього світу. Вона дозволяє представникам одного соціуму однаково сприймати навколишню дійсність, оцінювати її й діяти в ній відповідно до визначених, таких, що склалися в суспільстві, установок і стереотипів поведінки, «розуміючи» один одного, зберігаючи тим самим стабільність і цілісність національного простору [3, с. 14].

Зміст правової ментальності відображає процес правокультурного розвитку, що проявляється як в характері мислення, так і в образі дії. Він по-своєму унікальний, специфічний і невіддільний від соціальної ментальності.

Щодо змісту поняття «правова ментальність» в науковій літературі зустрічаються також різні точки зору. Так, А. М. Мурунова вважає, що правова ментальність – це «духовні та інтелектуальні потенції різних соціальних суб'єктів у правовій сфері» [4, с. 37]. Р. С. Байніязов стверджує, що «правова ментальність є духовно-правова психологічна інваріанта, що має консервативні форми відтворення властивих їй цінностей. Вона є той стрижень, за допомогою якого правова культура суспільства етнічно «пульсує», функціонально забезпечує власну культурну самість» [5, с. 32].

На наш погляд, правова ментальність – це позначення загального розумового і психічного стану людей, що належать до однієї культури, тим самим надає їм можливість по-своєму сприймати навколишній світ і самих себе. Вона дозволяє висловлювати стійкі психічні риси по відношенню до права і державної влади, які склалися в конкретній правовій культурі. Це, по суті справи, історично сформована матриця типізацій юридично значущої поведінки і правових оцінок, схема смислобудов, що визначає правове мислення, залишаючись повністю невловимою в рефлексії.

Основою правового менталітету є політико-правова парадигма, що утворює вихідний рівень всіх його компонентів, в якій фіксується характер (специфіка) відносин особистості, права і держави в рамках того або іншого типу цивілізації або етносу.

Вказана парадигма розкривається через аксіоми політичної і правової свідомості, тобто юридично і політично значимі ідейно-емоційні утворення і ціннісні установки, які визнаються представниками конкретного суспільства в якості справжньої справедливості та не ставляться під сумнів в силу своєї очевидності або звичності, вони не потребують будь-якого додаткового обґрунтування і визначають політико-правові вподобання націй, народів і індивідів [6, с. 102].

З урахуванням сказаного, правова ментальність представляє собою духовно-психологічний склад особистості, народу, нації й інших соціальних утворень, які базуються на політико-правовій парадигмі, типізуючись в юридично значущу поведінку за допомогою характерних правових оцінок, схем смислобудов і особливих стереотипів правового мислення.

На формування правової ментальності впливають багато чинників.

Так, ще з античних часів бере свій початок географічний чинник формування правової ментальності. Древні вчені мандруючи різними країнами, фіксували особливості звичок, традицій народів, котрі населяли ці території.

Наприклад, Гіппократ «фізично і психологічно своєрідність народів пояснював специфікою їх географічного положення та кліматичних умов». Він вражав, що форми поведінки людей та їх звичаї відображають природу країни. Те, що південний і північний клімат неоднаково впливає на організм, а отже, і на психіку людини, припускав також Демокрит [7, с. 12, 13].

Особливої уваги в межах аналізу впливу природного середовища на процес формування української ментальності заслуговують праці М. Грушевського «Історія України – Русі» та «На порозі нової України», в яких представлений історичний аналіз залежності розвитку української культури та ментальності від природного середовища. Йдеться про вплив природного середовища на культурні орієнтації осмислення історії українського народу крізь призму двох площин «культура – природне середовище» [8, с. 149].

Велике значення для осягнення поставленої проблеми має праця М. Костомарова «Дві руські народності», в якій формування менталітету українців пов'язується, перш за все, з географічним положенням країни, яке було «першим приводом відмінності народностей взагалі». І саме географічні умови, на

його думку, надають певному народові «своєрідного типу» [9, с. 189].

На формування правового менталітету істотно впливає психолого-педагогічний чинник, який тісно споріднений з школою Ф. Боаса. Передумовою цього можуть вважатися деякі концептуальні положення М. Міт. Саме вона визначила особливий інтерес етнопсихології до дослідження дитинства. М. Міт звертала увагу також на несвідомі настанови дорослих членів суспільства відносно дітей і способів комунікації між дорослими та дітьми. На підставі своїх досліджень вона доводила, що своєрідність націоналістичного світосприйняття і поведінки значно залежить від практики виховання малюків, що є унікальною для кожної культури.

Ще одним чинником формування правового менталітету є біологічно-генетичний чинник, у контексті якого кожна нація розглядається «безмежно поширеною родиною» та відзначається, що особливості модусів сприймання і поведінки людей залежать від «расового» чинника, тобто генетичної схильності до належних настанов [10, с. 15].

Належну данину цьому поглядів було надано і українськими вченими, особливо в концепціях, зорієнтованих на ідеологію інтегрального націоналізму. Так, Д. Донцов вказував, що «духовне обличчя народу, як і фізичне, залежить передусім від його расової субстанції» [11, с. 219].

У німецькій філософській і суспільно-політичній думці початку XIX століття у зв'язку з аналізом національного характеру того чи іншого народу формується поняття «дух народу», яке отримало згодом поширення. Воно здобуло свою популярність завдяки працям німецьких романтиків (Гьольдерліна, Шлегеля), а також Фіхте, зокрема знаменитим «Промовам до німецької нації».

Концептуальну завершеність поняття «дух народу» набуває в філософській рефлексії Гегеля. Він інтерпретує «народний дух» романтиків в раціоналістичному, панлогічному сенсі. Дух як конкретна тотальність, згідно з «Наукою логіки» розпадається на три моменти, які присутні в понятті як такому: загальне, особливе і одиничне; загальне - це світовий Дух, одиничне - окрема людина, а особливе - дух окремого народу. Цей особливий дух і є головною діючою особою всесвітньої історії. «Особливий дух народу є природний індивідуум, як такий він розквітає, наливається силою, слабшає і вмирає» [12, с. 67].

У другій половині XIX століття у зв'язку з поширенням концепції «духу народу» здійснювалися спроби пояснити загальну ходу історичного процесу, виходячи з вчення про національний характер. При цьому душа народу інтерпретувалась як щось ірраціональне та містичне. Так, у роботі французького

соціолога Г. Ле Бона «Психологія народів і мас» історія є не що інше, як результат, викликаний психологічним складом раси. Центральною тезою його вчення є концепція про дух народу, дух раси, згідно з якою, доля народів, їх життя, історія визначаються їх душею. «Без попереднього знання складу душі народу, – пише він, – історія його здається якимось хаосом подій, керованих однією тільки випадковістю. Навпаки, коли душа народу нам відома, то життя його є прямим та фатальним наслідком його психологічних рис. У всіх проявах життя нації ми завжди знаходимо, що незмінна душа раси творить свою власну долю» [13, с. 17].

У структурі правової ментальності можна виділити чотири елементи, які розкривають його сутність і утворюють його цілісність.

Перший компонент – когнітивний, що включає в себе правове світогляд і правову свідомість, яке обумовлює правову поведінку особистості.

Другий елемент – оцінний, що відображає, яким чином в свідомості особистості і суспільства в цілому опосередковуються правові цінності і якими можуть бути їх ціннісні орієнтації.

Третім є комунікативний компонент правової ментальності. Він пов'язаний з правовими традиціями, які характерні для даного типу соціуму. Вони являють собою соціальний досвід, який акумулює правові цінності і передається від одного покоління до іншого в певних просторово-правових межах.

Четверта складова – це сензитивний елемент, що характеризує емоції людини і відображає його правову психологію, яка охоплює собою сукупність ціннісних відносин, настроїв, бажань і переживань, характерних для особистості або в цілому для конкретного суспільства.

Правова ментальність представлена трьома видами:

по-перше, внутрішнім станом особистості, мінливими і симетричними елементами її психіки,

по-друге, суб'єкт-суб'єктними і суб'єкт-об'єктними відносинами в сфері правової діяльності,

по-третє, результатами даних правових відносин і діяльності, тобто ментальним правовим середовищем, у якому реально живуть і діють люди і їх соціальні спільності.

Правова ментальність грає активну роль в формуванні правової культури. Вона не дає трансформувати позитивне право в відірвану від соціального буття мляву юридичну догму, оскільки являє собою духовно-правову психологічну інваріанта, яка має консервативні форми відтворення властивих їй цінностей. Завдяки цьому правова ментальність виступає тим стрижнем, за допомогою якого правова культура суспільства функціонально забезпечує власну

культурну специфіку, а правові системи зберігають національну ідентичність.

Правова ментальність зберігає і передає наступним поколінням все цінне в правовій культурі, дозволяє запозичувати кращі зразки правової культури інших країн і відкидати чужі для даної правової культури правові ідеї, теорії, норми.

Найважливіше значення для забезпечення дії ментального механізму правової культури мають функції правової ментальності. Серед них необхідно виділити:

1. Пізнавально-перетворювальну – пов'язану не тільки з накопиченням певної суми знань про специфіку образних, стійких (архітектонічних) елементів національного юридичного середовища та їх різнопорядкових проявів (від правових стереотипів, цінностей і установок до організації і характеру юридичної діяльності, політико-владного простору та ін.), але і з відповідною такому розумінню діяльністю з формування органічного правоментальним особливостям соціуму держави, політичної і правової систем, механізму правового регулювання та ін.

2. Праворегулюючу й інтеграційну – спрямованих на забезпечення сталого, налагодженого правового устрою суспільства в цілому, соціальних груп (класів, страт), сімей, окремих індивідів, регулювання їх взаємин.

3. Оціночну – виражається через сукупність емоційно-аксіологічних характеристик індивіда, соціальних груп, суспільства. Вона проявляється в різноманітних фактах, що відображаються у свідомості та поведінці індивідів і їх соціальних груп, пов'язаних з оцінкою, відповідним їй емоційним ставленням (усвідомленому і / або неусвідомленому, як в конкретній ситуації, так і взагалі) суб'єктів до тих чи інших елементів правового і політичного життя. Всі складові національної юридичної та державної діяльності виступають об'єктами оцінки.

4. Кумулятивно-охоронну і трансляційну – припускають постійне поповнення, збільшення етноправової інформації на рівні архітектонічних структур (в нерозривному взаємозв'язку раціональних і ірраціональних компонентів) при збереженні для наступних поколінь вже наявної.

5. Соціалізуючу – охоплює галузь загальної індивідуальної соціалізації та інкультурації, як залучення індивіда до національного соціально-правового досвіду.

6. Прогностичну – включає аналіз тенденцій, перспектив розвитку національної правової та політичної систем [6, с.102].

Дані функції в своїй сукупності зумовлюють систему ментальних процесів, що лежать в основі правової культури.

Сказане дозволяє говорити про те, що правова ментальність – це унікальне правове явище, яке охоплює стиль юридичного мислення і поведінки, юридичні знання і уявлення, характерні для конкретного індивіда і суспільства в цілому, і яке детерміновано індивідуальним і соціальним досвідом. Правова ментальність дає можливість правовій культурі зберегти свою власну ідентичність, не розчиниться у множинних зіткненнях з іншими правовими культурами. Загальнолюдські, загально цивілізаційні, етнічні, корпоративні, групові та інші правові цінності складають «генетичний код» правової ментальності, який обумовлює особливості правової свідомості та правової поведінки різних націй, народностей, соціальних груп і окремих індивідів. Через ці цінності правова ментальність формує свій власний неповторний духовний світ, що дозволяє їй розвинути свою внутрішню сутність і аксіологічний зміст. Завдяки цьому ціннісний «генетичний код» правової ментальності виступає ядром правової культури.

Висновки. Соціально-філософський аналіз правової культури дозволяє науково обґрунтувати переваги аксіологічного підходу серед інших теоретико-методологічних напрямів розглядання даного соціального феномену. Даний підхід охоплює різноманітні якості правової культури навколо поняття цінності. Правова ментальність також володіє аксіологічною характеристикою, яка включає в себе в якості базисних етногенетичні цінності, які зберігають власну ідентичність правової культури і не дозволяють їй втратити свою специфіку в процесі взаємодії з іншими правовими культурами. Дані цінності правової ментальності є невід'ємною основою правової культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Візгін В.П. Ментальність. Нова філософська енциклопедія: в 4 т. / Ред. совет: Степин В.С., Гусейнов А.А., Семигін Г.Ю., Огурцов А.П. и др. Москва: Мысль, 2010. Т. 2 634 с.
2. Шкуратов В.А. Историческая психология: Уч. пособие. Изд. 2. -Москва., 1997. 505 с.
3. Мордовцев А.Ю. Национальный правовой менталитет. Введение в проблему. Ростов-на-Дону. Изд-во СКНЦ ВШ, 2002. 250 с.
4. Мурунова А.М. Правова ментальність: поняття та сутність. *Бізнес в законі*. 2014. №9. С. 36–38.
5. Байніязов Р.С. Правосвідомість і російський правовий менталітет. *Правознавство*. 2000. №2. С. 31–40.
6. Мордовцев А.Ю., Попов В.В. Российский правовой менталитет. Ростов-на-Дону: Изд-во ЮФУ, 2007. 448 с.

7. Орбан Л.Е. Етнічна психологія. Івано-Франківськ: Прикарпатський університет ім. В. Стефаника, 1994. 101 с.
8. Толстоухов А.В., Мелков Ю. О., Ягодзінський С.М. та ін. Філософія природи: монографія. Київ: Видавництво ПАРАПАН, 2006. 208 с.
9. Римаренко Ю. І. Основи етнодержавства: підручник / за ред. Ю. І. Римаренка. Київ: Либідь, 1997. 656 с.
10. Старавойт І. С. Західноєвропейська та українська ментальності: збіг і своєрідності. Філософського-історичний аналіз: автореф. дис. ... д-ра філос. наук / Інститут філософії НАН України, Київ, 1997. 25 с.
11. Донцов Д. Дух нашої давнини. 2-ге вид. Дрогобич: "Відродження", 1991. 342 с.
12. Гумилев Л. Н. Этногенез и биосфера Земли. Ленинград: Гидрометеиздат, 1990. 528 с.
13. Лебон Г. Психология народов и масс. Санкт-Петербург: Д. Павленкова, 1896. 329 с.

REFERENCES

1. Vizghin V.P. (2010) Mentalnist. Nova filosofska entsyklopediia (Vols. 1-4, Vol.2) (Stepyn V.S., Huseinov A.A., Semyhyn H.Yu., Ohurtsov A.P. Eds.) Moskva: Mysl [in Russian]
2. Shkuratov V.A. (1997) Istoricheskaya psikhologiya: Moskva [in Russian]
3. Mordovtsev A.Yu. (2002) Natsionalnyu pravovoy mentalitet. Vvedeniye v problemu. Rostov-na-Donu. Izd-vo SKNTs VSh [in Russian]
4. Murunova A.M. (2014) Pravova mentalnist: poniattia ta sutnist. *Biznes v zakoni – Law in Business*, 9, 36–38 [in Ukrainian]
5. Bainiiiazov R.S. (2000) Pravosvidomist i rosiisky pravovy mentalitet. *Pravoznavstvo – Science of law*, 2, 31–40 [in Ukrainian]
6. Mordovtsev A.Yu.. Popov V.V. (2007) Rossiyskiy pravovoy mentalitet. Rostov-na-Donu: Izd-vo YuFU [in Russian]
7. Orban L.E. (1994) Etnichna psikhohohiia. Ivano-Frankivsk: Prykarpatskiy universytet im. V. Stefanyka [in Ukrainian]
8. Tolstoukhov A.V., Mielkov Yu. O., Yahodzinskiy S.M. ta in. (2006) Filosofiiia pryrody: monohrafiiia. Kyiv: Vydavets PARAPAN [in Ukrainian]
9. Rymarenko Yu. I. (1997) Osnovy etnoderzhavstva (Rymarenka Yu. I. Eds.) Kyiv: Lybid [in Ukrainian]
10. Staravoit I. S. (1997) Zakhidnoevropeiska ta ukrainska mentalnosti: zbih i svoieridnosti. Filosofskoho-istorychnyi analiz. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Instytut filosofii NAN Ukrainy, Kyiv [in Ukrainian]
11. Dontsov D. (1991) Dukh nashoi davnyny. 2-he vyd. Drohobych: "Vidrodzhennia" [in Russian]
12. Humylev L. N. (1990) Etnohenez y biosfera Zemly. Lenynhrad: Hydrometeoyzdat [in Russian]
13. Lebon H. (1896) Psykholohyia narodov y mass. Sankt-Peterburh: D. Pavlenkova [in Russian]

КЛИМОВА Г. П.

доктор философских наук, профессор, ведущий научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ПРАВОВАЯ МЕНТАЛЬНОСТЬ: СУЩНОСТЬ И УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ

В статье представлены основные теоретико-методологические подходы к анализу сущности правовой ментальности. Особое внимание уделено раскрытию специфики аксиологического контекста данного социального феномена. Рассмотрены сущность и структура правовой ментальности. Представлена количественная и качественная характеристика функций правовой ментальности.

Ключевые слова: культура, правовая культура, правовые ценности, правовая ментальность, функции правовой культуры.

KLIMOVA G. P.

2nd PhD, professor, Leading Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

LEGAL MENTALITY: THE NATURE AND CONDITIONS OF FORMATION

Problem setting. The article presents the main theoretical and methodological approaches to the analysis of the essence of legal mentality. Particular attention is paid to the disclosure of the specifics of the axiological context of this

social phenomenon. The essence and structure of legal mentality are considered. The quantitative and qualitative characteristics of the functions of the legal mentality are presented.

Legal mentality is the spiritual and psychological composition of the individual, of the people, of the nation and of other social entities, which are based on the political and legal paradigm, typing into a legally significant behavior through the use of characteristic legal assessments and special stereotypes of legal thinking.

Article's main body. The formation of legal mentality is influenced by many factors. So, since the ancient times, the geographical factor of the formation of legal mentality takes its beginning. Ancient scholars traveling different countries, fixed the peculiarities of the habits, traditions of the peoples who inhabited

The great French thinker Montesquieu in his book *The Spirit of Law* saw in the climatic and natural peculiarities the most important element of the «spirit of laws» - the connection of the social system with the specific features of individual peoples.

The special attention paid to the analysis of the role of the natural environment in the process of formation of the Ukrainian mentality and the establishment of culture deserves the works of M. Hrushevsky's «History of Ukraine-Russia», «On the threshold of a new Ukraine», M. Kostomarov's «Two Russian peoples», which presents a historical analysis of dependence development of Ukrainian culture and mentality from the natural environment. It is about the influence of the natural environment on the cultural orientation of comprehension of the history of the Ukrainian people through the prism of two planes, «culture - the natural environment».

The second factor in the formation of legal mentality can be considered a psychological and pedagogical factor, which is closely related to the school F. Boas. Some of the conceptual provisions of M. Mit, which, based on their research, proved that the peculiarity of nationalist worldview and behavior is significantly dependent on the practice of bringing up children, which is unique to each culture, may be a prerequisite for this.

The third factor in the formation of legal mentality is the biological genetic factor that treats each nation as an «infinitely widespread family»; the peculiarities of the modes of perception and behavior depend on the «racial» factor, that is, the genetic predisposition to proper guidance.

In the German philosophical and socio-political thought of the beginning of the XIX century, in connection with the analysis of the national character of a particular people, the concept of «the spirit of the people», which was subsequently distributed, was formed. It gained its popularity thanks to the works of German romantics (Gölderlin, Schlegel), as well as Fichte, in particular the famous «Speeches to the German Nation».

Conceptual completeness, a certain rationalization of the concept of «the spirit of the people» acquires in the philosophical reflection of the great Hegel. He interprets the «folk spirit» of romantics in a rationalist, panological sense. The spirit as a specific totality, according to «Science of Logic», is divided into games of the moment, which are the concepts as such: general, special and individual; the general is the world Spirit, the individual is a separate person, and the particular one is the spirit of an individual people. This special spirit is the main active person in world history.

In the second half of the XIX century, in connection with the spread of the concept of «the spirit of the people», attempts were made to explain the general course of the historical process, based on the doctrine of the national character. The soul of the people was thus interpreted as something irrational and mystical. Thus, in the work of the French sociologist G. Le Bon «Psychology of peoples and the masses» the story is nothing else, as a result, caused by the psychological composition of race. The central thesis of his teaching is the concept of the spirit of the people, the spirit of the race, according to which the fate of the peoples, their life, history are determined by their soul. On the contrary, when the soul of the people is known to us, then his life is a direct and fatal consequence of his psychological features. With the greatest power, the supreme power of the racial soul is manifested in public institutions: «institutions of the people create the identification of his soul, and if he can easily change their appearance, then on the contrary, he can not change their foundation».

Conclusions and prospects for the development. In view of the above, legal mentality is a sign of the general mental and mental state of people belonging to one culture, thus giving them the opportunity to perceive the world around themselves and themselves in their own way. It allows the expression of persistent mental traits in relation to the law and state power that have developed in a particular legal culture. It is, in fact, a historically formed matrix of typing legally meaningful behavior and legal assessments that determine legal thinking, while remaining completely elusive in reflection.

Most important are the functions of legal mentality. Among them it is necessary to distinguish: cognitive-transformative; legal regulation and integration; estimated; cumulative security and broadcasting; socializing; prognostic. These functions in their totality predetermine the system of mental processes underlying the legal culture.

Keywords: culture, legal culture, legal values, legal mentality, functions of legal culture.